

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 . . . — . . .
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 . . . — . . .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 . . . — . . .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 18.

Tüzet a mocsárba.

A nemzeti párt bevonulása a kormány-pártba nem fuzió volt, hanem egy győztes sereg bevonulása a feladott várba, az ellenséges fővezér holtteste felett.

Akkor mindén józan ember azt hitte, hogy a legyőzött sereget vagy kidobják a várból, vagy megszöknek a bukottak maguktól is, de nem az történt.

Új fővezér jött, mely felvette a régi labancz egyenruhát, körülvette magát a bevonult kuruczokból alakított testőrséggel, de minden tisztségben meghagyta a régi törzskart, sőt a régi sorozó bizottságokat is a vidéken.

Hát ez bizony taktikának végtelenül rossz, paczifikálásnak pedig végtelenül naiv.

Ugy látszik, Széll Kálmán nem volt katona. Az a paczifikálás módja, hogy a veszedelmes elemeket el kell tenni láb alól, a hasznavehetőket besorozni közembernek, az ártatlanokat pedig igazságban kormányozni, de rövid pórázon, hogy érezzék az új kezét, mely igazságos, de erős.

Ime, ma is ott ülnek a kormányban a legprononszirozottabb emberei a régi rendszernek, ma sincs kormányon a diszsidensek vagy nemzeti pártiak közül egy sem, ma is játszhatják régi kis játékaikat a régi honatya liferánsok, a főispánok. A régi gárda szervezete meg van s a gárda halottjai is lassacskán feltámadnak.

Zagyvább politikai életet lehetetlen elképzelni, mint azt, mely most van uralmon.

Széll új érát hirdet s a régi eszközöket megtartja. Hol itt a logika? Behozza a kuriai biráskodást s megtartja a régi közigazgatást, melynek visszaélései miatt kell a kuriai biráskodás.

Megtartja Kaint s Abel képét süti bélyeg gyanánt homlokára. Mi nem hiszszük, hogy Abellé lett, Kaint égeli a bélyeg. Így csak vigyázatosabb lesz Kain, de nem jobb.

Új alapra állítja pártját: a jog, törvény és igazság alapjára, és megtartja a pártot, mely törvénytelenül lett adás-vétel útján beszerezve; megtartja a pártelnökséget, mely 25 év óta a bukott rendszer szerint vezeti a választást; elfogadja a fuziót s gyöngéden marasztalgatja azokat, kik nyíltan inkarnátus ellenségei voltak a fuziónak mindig.

Most nyaral a miniszterelnök Rátóton, meleg idők járnak, ezt a kis lehűtést igazán nem veheti rossz néven senki. Van is most ideje a megfontolásra, el is kell határoznia magát valamire, hiszen nagy munkák előtt állunk, minden nagy kérdésünk csak provizorikusan van megoldva s ha idáig sok olyan dolgot meg is adott Széll Kálmánnak az ország egyéni tekintélye alapján, mit elődjének meg nem adott volna soha, ez a tekintély lassankint elfogy, ha erélyes cselekvés nem támogatja.

Rendezett pártra van szükség, egységes, egy eszmétől áthatott pártra, melyre

biztosan számíthatson nehéz napok idején, melynek részéről meglepetéstől ne kellessék tartania bonyodalmas helyzetben.

A meglepetésben volt már része egyszer, a delegáció megválasztásánál.

Erőre van most szükség, erős elhatározásra és bátor cselekvésre, hogy valóban új éra jöjjön az országra s hogy áldás fakadjon az új éra nyomán.

Vegyen példát Tisza Istvántól, ki igen jó gazdász s igen jól gazdálkodik.

Mikor ő Szatmárban megszerezte új dominiumát, bizony csak lóp volt az. Mocsár viz, melyben evezővel kellett keresni a talajt. De az új gazda tudta, hogy a mit szilárdnak érez, az még nem talaj, csak ingó bürü, millió szál és gyökérből fonódva, melyen járni lehet ugyan, de szántani, gyümölcsöt várni nem.

Csatornázni kezdett tehát. Zsilipeket csinált, melyen lefolyt a szennyes mocsár viz s akkor feltűnt az ingó bürü, mely között cikasz farkas és vízi kigyó tanyázott, mely alatt mélyen látszott a televény föld. Akkor aztán tüzet vetett a mocsári növény közé, dúvad, féreg vagy menekült, vagy ott égett s a mocsár dudvájából hamu lett, mely termékenyítő iszapként feküdt a felszáradt talaj felett.

Így kell miniszterelnök ur gazdálkodni az ősi mocsárban.

Tisztíttassa ki a liberalizmussal beiszapoltsatott csatornákat, hogy folyon szét a zavaros viz, mely 30 év óta tesped a haza földjén. Nem talaj az amit maga alatt érez, csak ingó bürü, ezernyi érdek szálból s a kortes politika, kéz kezét

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy fejezet Nogáll János életéből.

— Származása, gyermekora és ifjúsága. —

Írta: Dr. Vuicskics Gyula.

Nogáll János nem azon magyar főpapok közé tartozott, kik előkelő származás, rokoni összeköttetés és befolyásos pártfogás révén jutottak magas egyházi méltóságokhoz és diszes polgári kitüntetésekhez.

Nogáll János egyszerű családból származott és fényes tehetsége, szorgalma, sokoldalú képzettsége s kiváló erényei által saját erejéből küzdötte fel magát az egyház és haza kitűnősegei közé.

A Nogáll-család Horvátországból származott át Magyarországra s a dunántúli részeken Sopronban és Német-Keresztúron telepedett le. A családi hagyomány szerint kuriális nemesek voltak.

Nogáll János atyja *Nogáll Mátyás* jómódu szabómester volt Győrött. Mikor mestersége révén egy kis tőkéhez jutott, vállalkozó lett, különféle vállalatokba fogott, főleg téglával és gabonával kereskedett. Iparkodását megáldotta az Isten, üzlete virágzott, vagyona gyarapodott s a Rába partján — máig is fenálló — csinos eme-

letes házat szerzett magának. Így kapta feleségül Eszterházy herceg tisztartójának leányát, *Hoffmann Mária*t.

Nogáll Mátyás és Hoffmann Mária házasságát bőven megáldotta az Isten gyermekekkel, kik közül hatot neveltek fel. Legidősebb gyermekük *Károly* volt, kiből győri kanonok, pápóczi prépost és választott püspök lett s 1896-ban halt meg. Második gyermekük *János*, kinek élete és működéséről könyvünk szól. A püspök öccsei *József* és *László* kir. törvényszéki bírák lettek s az utóbbi ma is él Gyulán; másik öccse *Pál* szintén él s Nagyváradon posta- és táviráda-ig zgatósági pénztárnok. Leánytestvére egy volt a püspöknek *Mária*, ki mint *Litschauer* Lajos, országos főbányatanácsos és selmeczbányai akadémiai igazgató neje halt meg.¹

¹ Nogáll püspök rokonságához tartoznak még a következők: Nogáll *Károly* tomfalvai plebános; Nogáll *László* gyermekei: *Szabó* Endréné Nogáll Janka, az ismert író és *Éderné* Nogáll Erzsike; Nogáll *Pál* gyermekei: Nogáll *László*, kétegyházi plebános, ki nekünk a családra vonatkozó adatokat szolgáltatta, Nogáll *Imre*, az országos gyermekmenhely jegyzője és *Vaskó* kapitány neje Nogáll *Jolán*. A püspök anyja részéről a család rokonságához tartoznak: *Hoffman Pál*, a budapesti egyetemnek hírneves ny. tanára és kiváló jogtudományi író és *Hoffman Mihály* gyulai ügyvéd.

Mikor Nogáll János született — 1820. jun. 24 — atyja, mint az imént említettük, még jó módban volt, virágzó üzlete és emeletes háza volt. De néhány évre reá a dunai áradás alkalmával üzlete és hajói odavesztek, sőt odaveszett a Rába parton álló emeletes ház is és ezzel a jómódu polgárból tönkrejutott ember lett.

A családi hajlékba beköltözött a szegénység. Volt úgy — beszélgette többször Nogáll püspök — volt úgy, hogy egy falat kenyér sem volt a háznál. A szó szoros értelmében éhezünk. Ha valaki, hát én tudom mit tesz éhezni. A jó Isten a megmondhatója, mit és mennyit nélkülöztem gyermek éveimben és ifju koromban.²

Az el ő neveltetést tehát az élet iskolájában nyerte Nogáll János. Megtanulta ismerni, mily nehéz a szegény ember sorsa. Saját tapasztalásából olyan jól megtanulta ezt, hogy akkor sem felejtette el, amikor az isteni Gondviselés dús javadalmakat adott kezeibe.

A nagy csapás után a család helyzete ismét jobbra fordult valamivel mikor Nogáll atyja iskolaszolga lett a győri kath. jogakadé-

² Emlékbeszéd dr. N. J. felett. Dr. *Karsch* Lollion. Tiszántúl 1899. okt. 25. szám.

mos rendszer gyökereiből összefonódott talaj, mely tartja egy ideig, aztán leszakad alatta, ha nagy elvek és elhatározások terhével lép reá.

Uj medret kell vájni, új politikai alakulásokat, hogy gyorsan menjen a lecsajtolás és föl fog tűnni az össze pudvásodott rendszer, s az ingoványban élő duvad és kigyó tanya. Aztán tüzet a mozsárba. Az igaz hazafias érzés tüzt, a törvény, jog, igazság szikráit, mitől vagy szökik, vagy pusztul a posvány férgé, s ha ilyen tűz száguld végig a régi medren, bizony mondom csak a bölcs politika mély szántása kell hozzá és áldás terem az évtizedeken át csak miazmát árasztó földből.

Akkor aztán koronás ura elé is nyugodtabban állhat, a sokat követelő politikai viszonyok mellett is, mert gazdag, elégedett nép százszor többet adhat, mint amennyit a politikai kufárkodás ígérget, pedig bár mit tegyen is Széll mostan, még mindig vannak kik többet ígérnek.

Miért a habozás!?

Ignem venisti mittere in terram? Quid vis, nisi ut accrudatur? P—y.

Az angol hajóraj Fiumében.

A nagy napra készült Fiume, mintha nagy ünnep lett volna. És méltán, mert az a bál, melyet Szapáry László gróf kormányzó rendezett az angol flotta tisztikarának tiszteletére, olyan fényes ünnepség volt, minőt Fiume még soha sem látott. Szapáry gróf elődjei is rendeztek több ízben nagyszabású multságokat, de számukra nem állott rendelkezésre olyan remek palota és kert, mint a mostani kormányzóknak. Ezt az előnyt felhasználva gróf Szapáry, ki szombat óta a legpáratlanabb vendégzeretetet gyakorolja az angol vendégek iránt és fáradságot nem ismerve végzi a prezentálás kötelességét, valóban fejedelmi fényű estélyt rendezett, melyről nemcsak a fiumeiek, de a világlátott angolok és az összes fővárosi vendégek is a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak.

miánál s egyuttal visszatért a szabómesterséghez. A sok tagból álló s előbb jobb napokat élt családnak bizony szűkös életmód volt ez, de kedvező alkalmat nyújtott arra, hogy a gyermekek jó iskoláztatásban részesülhessenek.

A legjobb iskolát kétségkívül otthon, a szülei háznál nyerték a gyermekek s a legjobb nevelő az édes anya volt, ki finom érzésű, valódi keresztény lelkületű asszony volt s gyermekeit szigorúan vallásos irányban nevelte.

Jellemző, kedves epizódot beszélt el erre vonatkozólag a boldogult püspök, mikor 50 éves irói jubileumát tartotta.

Áldott emlékü édes anyám — mondá a püspök — egy alkalomkor, mikor udvarunkon a fehérneműeket szellőztették, oda vezetett egy kibontott párnához s azt a különös parancsot adta nekem, hogy markoljak bele jól a párna tollai közé s ereszem szélnek az egészet.

A szél persze százfelé vitte a pelyheket s mikor azok magasabbra és magasabbra szállottak azt rendelte, szedjem ismét össze a pelyheket.

S mikor erre azt feleltam volna, hogy ez teljesen lehetetlen, — sosem felejttem el — azt mondotta anyám: No lásd fiam éppen ilyen lehetetlen helyre hozni azt a sok kárt, a mit rágalmazás által okoz az ember valakinek. Ha

Fiume, július 18. (Saját tud. táv.) Adélelőtt folyamán Beresford lord admirális, a kormányzó és Dragoni tábornok, valamint Windischgrätz herceg kíséretében meglátogatta a torpedó-gyárat. Délután a Mária Terézia-molon túl anyit tengerben vitorlásregatta verseny volt, melyben a flotta legénysége vett részt, versenyezve az admirális által kitűzött díjakért.

A kormányzó és a város notabilitásai a Klotild gőzessel átrándult a Ramillies gőzös födelzetére és innen nézték az érdekes versenyeket, melyek az admirálhajó és a detta közti részen folytak le. Mire az est beállott, megkezdődött az illumináció. A kormányzó palota homlokzatán ezer és ezer színes lámpión ragyogott le a Pelladio modorában épült palota facadéjáról, az oldalt félkör alakban terjeszkedő terraszokról és a remek kerítés vasoslopairól. A kertben közel 10.000 méceses volt elhelyezve, melyek nemzeti színű girlandot képeztek. A terraszokon és a lépcsőkön, amelyek a terraszokhoz vezetnek, mindenütt pálmák voltak felállítva s a főbejárat tropikus növények kertjévé változott.

A kert jobboldali részén az üde, zöld pázsitra asztalokat állítottak fel, gazdagon megterítve a borászat és a hideg konyha legváltozatosabb produktumaival. A jobboldali terrasz, melynek hossza több mint száz méter, egyetlen óriási sátorral volt alakítva. Itt volt a buffet berendezve. A palotában a nagy márványtermet, a fehér női szalont és a többi termeket mind kitérték. A termek mennyezetéről ragyogó villamvilágítás fénye sugárzott le. Az Adamich-téren, hol a palota áll és a tengerparton óriási tömeg nyüzsgött; tíz óra tájban megkezdődött a kocsi felvonulása.

Az angol flotta hajóiról szakadatlanul érkeztek a gőzcseleknak és szállították partra a tiszteket, kik valamennyien fekete diszgyenruhájukban jöttek. Itt-ott azonban feltűnt az angol lovastisztek rézvörös zekéje is és a parancsnokok aransujtásos egyenruhája, dusan megrakva érdemrendekkel. A felvonulásnak szemtanuja volt egész Fiume. A Via Municipiön ember ember hátán állott és a palota előtti térségen, meg a Belvederen mozogni sem lehetett.

csak egy-két ember hallotta is a rágalmazó szavakat, azok másoknak, ezek ismét másoknak mondják el a rágalmat s csakhamar annyian tudják azt, hogy bármilyen alakban is történjék a rágalom visszavonása, fele sem fog arról tudomást venni. A szélnek eresztett pelyheket nem lehet többé összeszedni, a szélnek eresztett pletykát, rágalmat nem lehet többé jóvátenni.

Szerencsés az a gyermek, akit anyja így vezet be a keresztény erkölcs törvényeinek ismeretébe.

Szerencsés volt Nogáll abban a tekintetben is, hogy középiskoláit gondos nevelők és kiváló jó tanárok vezetése mellett a pannonhalmi benzések hírneves győri gimnáziumában végezhetette. A hazai iskoláztatás történetében Szent István kora óta nagyszerű szerep jutott a benzéseknek s a nagy érdemekkel bíró rend iskolái között mindig a győri volt a legelső. A harminczas és negyvenes években is, amikor Nogáll járt a gimnáziumba, kitűnő tanárai voltak ez intézetnek, kikről mindenkor hálával emlékezik meg Nogáll püspök.

Ezeknek vezetése mellett sajátította el a klasszikus latin nyelvnek azt a mélyeséges ismeretét, amely tekintetben alig volt párja Nogállnak az egész országban. Azok a latin nyelvű

tett. Az érkező vendégeket a főbejáratnál a Szapáry-család szin pompás magyar ruhába öltözött huszárjai és liberias inasai segítették le a kocsiokról, melyek körül valóságos tábor készült.

A Via Pommerio-n legalább 10.000 ember nézte a felvonulást, mely fél tíz órától csaknem tizenegy óráig tartott. Megjelentek a flotta összes tisztjei, a helybeli közös hadsereg tisztikara, a tengerészeti akadémia tiszt tanárai, a révkapitányok valamennyien egyenruhában.

Képviselve volt a fiumei és környékbeli klérus, hivatalosak voltak az összes városi és állami több tisztviselők, a városi notabilitások, a pénzintézetek és egyéb nagy iparvállalatok előkelő hivatalnokai, az Adria- és a Magyarhorvát hajózási társaságok igazgatói, ezenkívül a Fiumében, Abbáziában és a Quarnero környékén időző előkelő magyarok, kik között ott láttuk Földváry Mihály cs. kir. kamarás és Olay Lajos képviselőket, Ürményi Bernátot nejevel, Pásztélyi kuriai bírót, stb.

A vendégeket az emeleti nagyterem bejáratánál a kormányzó fogadta. A meghívottak legnagyobb része feleségével együtt jelent meg, kiket a bálteremben a kormányzó édesanyja, özv. Szapáry Géza grófné, szül. Győry Teréz fogadott. A flotta parancsnokát, Beresford lordot a kormányzó a lépcsők alján üdvözölte és onnan vezette be a márványterembe, hol a hölgyek foglaltak helyet.

Közel 900 főnyi társaság gyűlt össze a termekben és a terraszokon, honnét elragadó látványt nyújtott a kert és az előtte nyüzsgő ezerfejtű sokaság. Fél 11 óra után megkezdődött a hangverseny. Először a budai dalárda remekelt, két dalt adva elő katonai zenekar kísérete mellett, majd Scarpa kisasszony lepte meg az előkelő hallgatóságot gyönyörű hangjával. Az énekelő Mattasich Kálmán susaki kertületi főnök neje kísérte zongorán, kinek férje szintén közreműködött néhány olasz dal előadásával. Végül ismét a dalárda énekelt nagy tetszést és tapsokat aratva.

A hangverseny végével az egész társaság átvonult a baloldali terasz sátora alá és a kertben elhelyezett asztalokhoz és megkezdő-

üdvözlőbeszédet, miket Ipolyi és Schlauch püspökök installációján mondott Nogáll, a latin ékesszólás igaz gyöngyei. Később agy korában is oly nagy jártassággal kezelte a klasszikusokat, hogy méltán ragadta bámulatra nemcsak pap-társait, hanem a szaktudósokat is. Tacitust, Horatiust és Cicerót éppen ugy ismerte, mint a keresztény klasszikusokat Lactantiust, Tertulliant, vagy szt. Ágostont. Sokszor emlegette, mily nagy kár, hogy a modern gimnáziumi oktatásnál a keresztény klasszikus latin és görög írókat teljesen elhanyagolják és csak a pogány klasszikusok műveit ismertetik, azokat is minden válogatás nélkül s így észrevétlenül pogány elveket csepegtetnek az ifjuság fogékony szívébe. Az ő diákkorában a Flores Patrum és hasonló szellemű munkák voltak a szemelvények, melyekből a klasszikus latinságot tanulták ismerni, a pogány klasszikusok műveit pedig csak válogatva adták a diákok kezébe. Bizony ma is jobb lenne.

Tanárai nem voltak egyoldalúak. Nemcsak a tudományok csarnokába vezették be a nagy tehetségű ifjút, hanem gondjuk volt reá, hogy megkedveltessék vele a lelki élet eszközeit. Áldotta is őket halála napjáig. E hálaérzet ösztönözte arra, hogy Kempis fordítását *Kruesz* Chryzosztomnak, a pannonhalmi főapátnak aján-

dött a vadak, tengeri halak, pástétomok, édességek és fagyaltok felhordása. Közel 100 szolga fáradzott a kiszolgálással. A fejedelmi sourer-n bőven folyt a pezsgő és a társaság a legkedélyesebb hangulatban ismerkedett és mulatott. A kormányzót valóságos ünnepelték és nem volt egyetlen vendége sem, a ki elragadtatással ne nyilatkozott volna a bárról. Éjjelkor a mulatság még javában folyt. Az idősebb urak a kártyasztaloknál telepedtek meg a pálmák alatt, az ifjuság pedig tánczra kerekedett. Felváltva katonazenekar, a városi zenekar és cigánybanda húzta a talp alá valókat. A mulatság csak hajnalában ért véget. — Fiume lakossága még hetek múlva is erről a gyönyörű mulatságról fog beszélni.

Kinai háboru.

Nap-nap mellett rémesnél rémesebb híreket hoz a telegráf-drót Keletről. Az európai csapatok helyzete válságos. A boxerek csapatai folyton előrenyomulnak, s a hol idegenekre akadnak, kegyetlenül lemészárolják. A tomboló katonák a féktelenségben határt nem ismernek, pusztítanak mindenütt, s az egész Európa aggodalmas szemmel néz Kelet felé.

*

Az újabb eseményekről az alábbi távirataink számolnak be:

London, jul. 18. (Saj. tud. táv.) A Daily Express-nek jelentik Tiencinből 15-ki kelettel, hogy a nemzetközi csapatok halottjainak és sebesültjeinek száma e hó 14-én 460 volt. Ugyanennek a lapnak sanghai-i levelezője azt jelenti tegnapi kelettel, hogy kínai forrásból arról értesült, hogy Tuan hercege egyik rendeletében határidőt tűzött ki az általános fölkelésre. A tudósító hozzáteszi, hogy a sanghai-i kínaiak nyíltan kijelentik, hogy ha az idegen csapatok ott partra szállnak, rájuk lönek.

London, jul. 18. (Saj. tud. táv.) A Daily Mail jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Ideérkezett jelentések szerint e hó 9-én Tajuan-

ban, Sanszi tartomány fővárosában 40 idegent és 100 kínai keresztényt felkoncizáltak. Sanghai környékén 1000 jól felfegyverezett kínai van. Az idegenellenes mozgalom gyorsan terjed Közép- és Dél-Kínában. — A Daily Mail sanghai-i tudósítója arról értesít, hogy Csing hercege és más idegen barátok azt ajánlották Robert Hart-nak, hogy áruházban szökjék meg, a mit nagyon könnyen tehetett meg, mert folyékonyan beszél kínai nyelven. Hart azonban nem akart egyedül szökni és az idegeneket cserbenhagyni. Hart két ízben és legutóbb e hó 5-én levélben megkérte Tuan herceget, hogy kimélje meg az idegenek életét, de nem kapott választ. E hó 6-án állítólag őt is megölték.

London, jul. 18. (Saj. tud. táv.) A Daily Telegraph jelenti Kantonból, hogy Li-Hung-Csang a konzulokkal való beszélgetés során aggodalmát fejezte ki a pekingi idegen követek sorsa felől és azt mondta, hogy Salisbury lordtól és Delcassé francia külügyminisztertől hasonló tartalmu levelet kapott, a melyben felszólítják őt a követek megvédésére és arra az esetre, ha a követeket megölnék, halálbüntetéssel fenyegetik a felelős kínai hivatalnokokat. Li-Hung-Csang ezeket a leveleket elküldte az özvegy császárnénak és azt hiszi, hogy a császárné sokat tett a követek megmentése érdekében.

Pétevár, jul. 16. (Saj. tud. táv.) A kínai követ kijelentette az orosz kormány előtt, hogy a manduriai eseményekkel a pekingi kormány nem ért egyet. A követ megígérte, hogy kormányának komoly előterjesztéseket fog tenni és figyelmeztetni fogja, hogy milyen súlyos következményei lesznek majd annak, ha Mandsuriában nem szűnik meg az ellenségeskedés.

Washington, jul. 17. (Saj. tud. táv.) (Reuter.) Az a jelentés, a melyet a washingtoni kínai követ a londoni kínai követtől kapott s a mely szerint a követek még élnek, kínai naptár szerint július 13-án, vagyis európai időszámítás szerint július 9-én kelt. Az üzenet külön-

ben arra is kéri a hatalmakat, hogy ne pusztítsák el Tiencint, mert ennek súlyos következményei volnának az Európa és Kína között való kereskedelemre. A jelentést a nankingi és vicsungi alkirály és Seng vasutigazgató is aláírta. A londoni követ távirata július 16-án kelt.

London, július 18. (Saj. tud. táv.) (Reuter.) Az idevaló kínai követ körülbelül ugyanolyan tartalmu táviratot adott át a külügyi hivatalnak, mint a melyet Vatingfang követ kapott.

Kabarovszk, jul. 14. (Saj. tud. táv.) Az »Alekszej« gőzös 300 asszonyt és gyermeket hozott ide Kharbinból. Mindannyian a vasuti alkalmazottak családjaihoz tartoznak. Kharbinból 400 verszinyire gyülekeznek a kínai népfölkelők. A hajóról látni a táborát és a sátrakat. Az ottani faraktárak sértetlenek, a folyó szabad.

Brüsszel, jul. 17. (Saj. tud. táv.) A külügyminiszter a pekingi követség első titkáráról, Cartier-től a következő tegnap föladott táviratot kapta Sanghaiból: Cseng totáj a santungi kormányzótól a következő távirati jelentést kapta: Egy futár, a ki július 8-án ment el Pekingből, azt jelenti, hogy a követségek még jól tartják magukat.

A tiencini csata.

London, július 18. (Saj. tud. táv.) A Tiencin mellett vívott csatában, mint egy megbízható távirat jelenti, az európaiak négyszázötven embert vesztek el.

London, július 18. (Saj. tud. táv.) A legújabb távirat szerint Tajuanban *negyven idegen és száztíz kínai keresztényt meggyilkoltak.*

Tuan herceg proklamációja.

London, július 14. (Saj. tud. táv.) A Sanghaiból érkezett távirat jelenti,

lotta. Arról a derék tanárról pedig, aki őt Kempis Tamás páratlan könyvével megismertette, Kempis fordításának bevezetésében ritka hálás szívvvel így emlékezik meg: »Isten áldja meg még a porát is és üdvözítse lelkét P. Jusztin professzoromnak, ki ezt a könyvet kis deák koromban kezembe adta.« Nemcsak Nogáll tartozott ezért méltó hálával neki, hanem méltó az egész magyar irodalom hálájára, mert neki köszönhetjük a legjobb magyar Kempisfordítást.

Középiskolai tanulmányai befejeztével a papi pályára lépett a tizennyolcz esztendő s ifju. Nem a szükség, vagy a kenyérkereset hajtotta az egyházi pályára. Hiszen atyja pedellus volt a jogakadémián. Könnyű szerrel elvégezhette volna a jogot mint két öcsce tette s ritka szép tehetsége és ernyedetlen szorgalma által kétségtelenül fényes pályát vívott volna ki magának itt is. Igazi benső hivatás s a vágy Istenért és a halhatatlan lelkek üdvéért munkálkodni, vitte a szentély küszöbére. Károly bátyja már ekkor kispap volt a győri egyházmegyében, ő pedig az esztergomi egyházmegyébe kérte fölvetelét. A hercegprímás örömmel vette fel egyházmegyéje levitá közé a nagy készült-ségű s igazi jámbor lelkű ifjút s őt azzal tüntette ki társai fölött, hogy theologiai tanulmányai

elvégzésére a budapesti központi papnöveldebe küldötte.

A központi papnövelde falai között bőséges alkalom nyílt a Nogállnak tehetségei fejlesztésére, alapos készütség és sok oldalú ismeretek megszerzésére. A pesti egyetem theologiai karán ez időtájt ugyan még a josephinismus uralkodott, de a seminarium elöljárói között már utat tört marának az új tiszta szellem. Nem csoda: Szaniszló Ferencz volt az intézet rectora. Ennek az igaz katolikus iránynak más-sik hirdetője és buzgó terjesztője volt Csajághy Sándor, a későbbi csanádi püspök, ki a harminczas és negyvenes években a központi papnövelde tanulmányi felügyelője volt s az egyetemen az egyháztörténelem helyettes tanára. Sokszor beszélte Nogáll, mily sokat köszönhet Csajághynak, aki a seminariumban külön előadásokat tartott s ha valami újabb tudományos könyvet kapott, sietett azt megismertetni növendékeivel.

Másik tényező, a mely a seminariumban nagy befolyással volt Nogáll tehetségeinek fejlesztésére az *Ihász György* és társai által 1831-ben alapított *Magyar gyakorló iskola*, melyből egyházirodalmunknak annyi jelese került ki élőkön Szabó Imrével, Csajághy Sándorral, Somogyi Károlylyal, Danielik Jánossal, Schlauch

Lőrinczcel, *Fraknoi* Vilmostal és annyi sok mással. Ez az iskola, melynek Nogáll 1840-ben, könyvtárnoka, 1841-ben elnöke lett, nyújtott alkalmat neki az első irodalmi kísérletekre, melyek fényes sikernek voltak biztató előjelei; alkalmat nyújtott egyuttal neki idegen nyelvek elsajátítására, melyek hozzáférhetőkké tették számára a német, francia és angol irodalom kincseit.

A seminariumi években míg nagy szorgalommal készült Nogáll, hogy a theologiai tudományokban minél nagyobb s alaposabb képzettségre tegyen szert s gyors egymásutánban, fényes sikerrel tette le a theologiai doktrátus elnyerésére a szigorlatokat, jutott ideje arra is, hogy a philosophiai tudományokban is kiképezze magát. Az alig 23 éves ifju két tudori oklevelet szerzett meg magának, a theologiai és a philosophiai.

Mikor a szemináriumból kikerült, olyan fiatal volt, hogy az egyházi törvények értelmében egy teljes esztendőig kellett várakoznia, míg áldozópappá szentelheték. 1843. július 15-én érte el szive legfőbb vágját: pappá lón szentelve s néhány napra rá a győri karmelita templomában bemutatta az Úrnak első szent mise-áldozatát.

járáttal szemben levő főoltárral szemben két két mellékoltár lesz; azonkívül az emeleten karzat, illetve kórus. A remek terv szerint csinos csucsivekkel, külső tornyocskákkal épülő kápolna elég tágas lesz, kereszthajóval s bárhol, még a nagyobb utcáknak is diszére válnék. Az egész munkát az ősszel kész lesz s nagy ünneppélylyel felszentelik Isten dicsőségére s a lelkek üdvére. A kápolnát *Sztarill* Ferencz, jeles fiatal építészünk tervezte és építi, egyik általánosan ismert és tisztelt főpapunk bőkezűségéből, kit már plebános korában is az egész város egyenlő tisztelete vett körül.

* **Kitüntetések.** A király Pintér Elek, a tatai kegyesrendi gimnázium igazgatójának a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét;

Ujvári Béla, a »Néptanítók Lapja« szerkesztőjének pedig a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi czimet díjmentesen adományozta.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** Tisza Kálmán Nagyvárad város országgyűlési képviselője tegnap délelőtt a fél 10 órai vonattal Gesztről városunkba érkezett. Az állomáson dr. *Hoványi Géza*, a szabadelvű párt alelnöke fogadta, a kivel egy félig nyitott kocsin egyenesen haza hajtatott. A lakásán érkezése után *Hlatky* Endre pártelnököt fogadta, a kivel a *beszámoló* határidejét, illetőleg *szeptember 20.* napjában állapotodott meg, a mikor egyszersmind a Biharvármegye közgyűlésén is részt vesz. Délelőtt folyamán *Hoványi Géza*, *Hlatky* Endre és ifj. Tisza Kálmán gróf társaságában megtekintette színházunkat, melyről nagyon elismerőleg nyilatkozott. Azután meglekintették a Nagyvárad Takarékpénztár új helyiségeit, a honnan a hadapródiskolába ment. Tiszteletére délből *Szunyogh Péter* alispán dísz ebédet adott. Az ebéden részt vettek: *Szabó* József, *Cziffra* Gerő, *Hegyesi* Márton, *Komlóssy* József, *Hoványi* Géza, *Miskolczy* Barna, *Rádl* Ödön, *Szunyogh* Péter és *Tisza* Lajos gróf. Délután meglátogatta a Biharmegyei Kaszinót, a hol barátai és ismerősei körében kedélyesen eltársalgott. Este a Fekete Sasban számos párt-hive társaságában vacsorált.

* **Öngyilkosság.** Gyuláról jelentik, hogy *Leelősi* József, jómódu gazdálkodó, miután éles töltésű fegyverével feleségét életveszélyesen megsebezte, önmaga felé fordította fegyverét s a golyó, mely szíven találta, azonnal kioltotta életét. Gyászos tettének az oka feleségének a csapodársága volt, a ki szeretőt tartott. A család nő, a kit férje nem egyszer kérdőre vont, nem akarta beismerni hűtlenségét. Folyó hó 17-én d. e. 9 órakor is heves szóváltás volt közöttük, melynek a végén már a gyilkos golyó működött. A hűtlen nő még életben van, de nem sok reményt fűznek megmaradásához, amennyiben a golyót, mely az oldalába furdott, eddig még nem sikerült eltávolítani. A szomorú véget ért férjet, aki mindig becsületes és szorgalmas ember volt, egy egész városrész sajnálattal kíséri ki földi nyugvóhelyére.

* **Van elég víz!** Ismét beköszöntött a rekkenő hőség; akinek csak ideje és pénze van, menekül a városból hűvösebb helyre, vagy legalább is az uszodába. A vízvezetéknel ismét nagy a víz fogyasztás, de aggodalomra éppen nem ad okot. Az egyik főcsőnek az elzárása igen jónak bizonyult; a közönség kap elég vizet, anélkül, hogy vízhiány fenyegetne.

* **Felesleges bevásárlás.** A biharmegyei államépítészeti hivatal főnöke egy Wertheim-szekrényt vásárolt, hogy abban a hivatal pénzét és más értékeit elhelyezze. Biharvármegye törvényhatósági bizottsága márczius hóban tartott közgyűlésén kimondotta, hogy a Wertheim-

szekrény árát előlegezi, míg az összeget az állam meg nem téríti. Hát így a vármegyének soká kellene várni, mert a kereskedelmi miniszter nem hagyta jóvá a megyegyűlés határozatát, azon indokból, mert államépítészeti hivatal a szükséglethez képest veszi fel a kir. adóhivatalból a szükséges pénzt s így olyan összeg nem áll soha az államépítészeti hivatal rendelkezésére, a mely Wertheim-kassza beszerzését tartaná szükségesnek.

* **Külön vonat Bihar-Diószegre.** Ma délután tartják meg azt a nagyszabású löversenyt Bihar-Diószegen, melyet a lovas tiszti kar rendez s melyet József főherczeg is kitüntet magas jelenlétével. A rendezőség az egész vidék közönségét hívta meg, mely alkalomból a közönség rendelkezésére egy I. és II. osztályú kocsiállóból álló külön vonat áll, mely ma délből 12 óra 50 perczkor indul a nagyvárad nagyállomásról.

* **Tengerbe zuhant léghajó.** A »Napoli« léghajó tegnapelőtt a tengerbe zuhant. Három utasa közül Vannia kapitány és Pillizzoni lap-szerkesztő a vízbe fultak. A harmadik léghajós, coute Palerna kitűnő uszó s ennek köszönheti, hogy megmenekült. Négy óra hosszat uszott már, midőn egy hadihajóról meglátták s kimentették.

* **Kegyeletértéért körözik.** Viski József 19 éves gáborjáni legény nem sokat törődött a törvény azon szakaszával, a mely a kegyeletet védi s így összekülönbözött a bírósággal. A le-számolásra azonban nem nagyon kíváncsi Viski József se azért aztán igyekszik inkognitóját megőrizni. A bíróság keresi a vörös bajszú gáborjáni napszámot.

* **Ribillió egy temetésén.** Horn Jakab kurtyai lakos szolgálatában állott Kracsecsku Mara nevű oláh leány, a ki pár héttel ezelőtt szolgálat adójánál megbetegedett és ilyen állapotban haza ment szüleihez, a hol a mult szombaton meghalt. Még a betegség ideje alatt azt beszélték a községben, hogy Hornék el akarták pusztítani a leányt és mérget adtak be neki, attól beteg. Horn, a mint ezt a pletykát meghallotta, orvost hivatott és megvizsgáltatta a leányt, kinél nagyfokú tüdőgyulladás találtott s daczára az orvosi gyógykezelésnek, e hó 14-én meghalt. A temetésen jelen volt egy rokon, a ki valamikor a tanítói pályára készült, de annyira elzúllott, hogy az utóbb időben már csavargásra adta magát s a félreeső román falvakban bolondította a népeket. És ez ember, kit Kracsecsku Simonnak hívnak, régi haragosa volt Hornnak, a miért ez nem adott hitelbe pálinkát neki. A leány temetésén is be volt pálinkázva Kracsecsku és ilyen állapotban izgatott beszédet tartott a temetésben, arra bujtatván a népet, hogy pusztítsák el a zsidót, mert az mérgezte meg a leányt s valamennyiüket meg fogja mérgezni pálinkával, mert azért jött a községbe, hogy a románokat kipusztítsa. A temetésen jelen volt lakosságot Kracsecsku beszéde annyira felizgatta, hogy a temetés után dorongokkal fölfegyverkezve, megrohanták Horn lakását és Horn és feleségét már tülelmi kezdték, a mikor a szomszéd községből négy csendőr megérkezett s ezeknek sikerült a felizgatott népet szétzavarni. Kracsecskut a csendőrség letartóztatta és átadta a bíróságnak. A főszolgabíró rendelkezése — ki szintén megérkezett a helyszínére, — most állandóan két csendőr van a községben mindaddig, a míg a lakosság teljesen lecsillapul.

* **Agyonlotta az apját.** Blasics János ne-zinai lakos már hosszabb idő óta viszálykodásban él felnőtt fiával Blasics Mihályval, a ki bár külön háztartásban élt, mégis folyton zaklatta az apját a vagyonszétválás miatt. A mult héten az ifju Blasics Mihály learatott két hold buza termést az apa földjéről anélkül, hogy az apja erre felhatalmazta volna. Mikor ezt az öreg Blasics megtudta, hogy a fia le-aratta a buzát, éjnek idején behordatta a gabonát a saját portályára. A fiatal Blasicsot

roppant elkeserítette apjának eljárása, annál is inkább, mert a kérdéses föld mint anyai rész őt illette volna, azonban a mestoha anyja folyton a fiu ellen ingerelte az öreg s innen származott a viszálykodás. E hó 15-én este-fel a fiatal Blasics elment az apjához, hogy elkérje tőle a behordott gabonát. Ez alkalommal az apa és fiu között heves jelenet játszódott le s az öreg agyonlövessel fenyegette a fiát, a ki nagy haraggal távozott az apjától. Aznap este 8—9 óra között az öreg Blasics a szobában vacsorázott, miközben egy lővés dördült el az ablakon keresztül, mely az öreg fején találva eszméletlenül bukott le s földre, hol rövid kinlódás után meghalt. A megindított nyomozás kiderítette, hogy a gyilkosságot ifj. Blasics Mihály követte el, kit a csendőrség a vizsgálóbíró rendelkezése letartóztatva, bekísért a törvényszéki fogházba.

* **Primicia Mária-Radnán.** Ritka fényességű ünnepségnek volt színhelye vasárnap a radnai kegytemplom. E napon mutatta be ugyanis *Hollóssy* Ferencz csanádégyh. ujmisé, *Desseffy* Aladár gróf családjánál nevelő, első miséjét P. *Amberger* Gyula kiérd. rendtartományi főnök, radnai gárdián kézvezetése mellett, pályatársai segédletével. Az alkalmi beszédet *Süle* János nagy-szent-miklósi káplán mondotta, kinek remek előadása párosulva a legcsengőbb organummal oly nagy hatást gyakorolt a hív-vekre, hogy ellenállhatatlanul mindenki érezte szavainak igazságát. Délből gazdag lakomán gyűltek össze a vendégek a zárda nagy ebéd-lőjében, hol csakhamar megindultak a pohár-köszöntők. Szóltak: P. *Amberger* gárdián, dr. *Grósz* lippai apát *Pályá* gyoroki és *Pintér* bonyhádi esperesek, *Hollóssy* ujmisé, *Bartos* vámfő-ellenőr és még igen sokan.

* **A Körözsbe akart ugrani.** Tegnap délután izgalmas jelenet volt a Kishidon. Egy fiatal leány e szeretőjével sétált a Kis-piaczon, a mikor valami felett összepereltek. A leány a fiatal embernek kijelentette, hogy öngyilkos lesz s azzal a Kishidnak szaladt, a honnan a Körözsbe akart ugrani. A fiatal ember azonnal utánna iramodott s mielőtt a tettét végrehaj-totta volna, megfogta.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** A nagy meleg időben sűrűbben fordulnak elő az ebek között vesztettségi esetek. Csokalyon a napokban garázdálkodott egy fekete kóbor eb. Két szegény gyermeket: Tarcsi István 10 éves és Győri Sándor 7 éves fiucskákat maria össze a dühödt állat. A két szerencsétlen gyermeket felszállították Budapestre a Pasteur-féle Hőgyes-intézetbe beoltás végett.

* **Palaczkok hitelesítése.** A kereskedelem-ügyi miniszter még az elmúlt év júliusára el-rendelte, hogy az italmérésre használt palaczkok, poharak hitelesítve legyenek, mert különben a rendőrség elkobozza. Ezen rendelet a bor- és sörmérésen kívül a pálinka kimérésére is kiterjed. Mivel arról győződött meg a minisz-ter, hogy ezen rendeletét nem hajtják végre, most ismételve utasította a hatóságokat, hogy a kimérésre használt palaczkok és poharak hitelesítését szigorúan ellenőrizzék.

* **Magyar daltársulat Szücs** László magyar daltársulata tegnap este tartotta meg az első előadását. A Bazar vendéglő nyári-helyi-ségében előkelő uri társaság hallgatta végig az élvezetes előadást és az ügyes játékosokat nagyon sokszor megtapsolta. Mint hallottuk, a társulat újabb szereplőkkel erősödni fog s így, ha a közönség pártfogásba veszi, hosszabb ideig marad Nagyváradon.

* **Mir Andréától.** A Ritzau-ünnökség ma Orebakból (Lzland) Leithen át a következő július 11-én földadott táviratot kapta: Julius 7-én Lopstsedum mellett északi szélesség 41' és nyugati hosszúság 20 fok 43' alatt a tengeren egy földél és tartalom nélküli sértetlen parafa-bóját találtak ezzel a jelzéssel: Andrée északsarki ekspediciója 1896. 3. sz. A bóját a Botnia nevű dán gőzös a kopenhágai meteorológiai intézetbe viszi.

2898 Goldsevky Konstantin — Banka István — részben megváltoztatva.
2213 Darabos Gábor — ifj. Laurinyecz Mihály — helybenhagyva.

Előadó: *Balogh Samu.*

1897 Szalkai Imre és társa lopás — részben megváltoztatva.
1898 Szerző Sándor lopás — helybenhagyva.
1927 Mózes Sándor és társa testi sértés — helybenhagyva.
1965 Krecsun János és társa becsületsértés — visszautasítva.
1973 Fekete József becsületsértés — visszautasítva.
2283 Toda Onecz és társa testi sértés — helybenhagyva.
2316 Váli Józsefné rágalmazás — áttétel.
2377 özv. Brede Tódorné lopás — helybenhagyva.

TANUGY.

Kicsinyek ünnepe. *Balogh Irma* óvónő nagy-körözs-utczai kisedővódájában tegnap délelőtt tartották meg a záró-ünnepélyt. Az ünnepélyen *Böszörményi Géza* elnökön kívül jelen voltak: *Réz Mihály* felügyelő-igazgató, *Mezey Vilma*, *Pataky Károlyné*, *Réz Bertalanné*, *Bás Vilma*, *Urbán Mária* óvónők, továbbá *Germán Károlyné*, *Nagy Béláné*, *Nagy Lajosné*, *Paisz Béláné*, *Kótáné*, *Feinsilberné* és még számos érdeklődő.

Vagy hatvan kis növendék csacsogása, zsongása töltötte be a termet, a mikor egyszerre az óvónő intésére elcsendesednek. Az ünnepély imával kezdődött s a kicsinyek összekulcsolt kezcskével adtak hálát a Mindenhatónak. Ezután egy kis leányka, *Vitt Klárka* versben felköszöntötte az elnököt és csinos csokorral lepte meg a gyermekserg nevében. Majd szép dalokat énekelték, csengő-bongó verseket szavaltak, továbbá szebbnél-szebb játékot mutattak be a jelen volt közönség nagy tetszésére. Végül az elnök szép szavak kíséretében köszönetet mondott a derék óvónőnek.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Németből fordította: *Votisky Antal.*

17.
Lia nem felelt. Mozdulatlanul ült, az ajkait erősen összeszorította, szemével mereven maga elé nézett.

— Azon este, Lia, a melyet legutoljára töltöttem közelében, sokáig ott voltam a kivilágított ablakai alatt, csak hogy hangjának egy kis neszét meghalljam legalább, nem sejtetem, hogy eljegyezte magát. A szívem azt tanácsolta nekem: Dóbd oda a majorátusodat, nélküle az nyomoruság, dóbd oda a családodat, nélküle az idegen! Győzött bennem az ész és elutaztam. Nem mondom, hogy mit éreztem, mikor hírt vettem az ön eljegyzésének, nem mondom, hogy kitört bennem újra az elhatározás, hogy önt birni akarom, hogy mindenről lemondok, hogy elszakitom attól a férfitől. Meg vagyok büntetve Lia, mert nagyon sokáig átengedtem magam lénye varázsának és ha ön csak egy pillanatig is megcsalva érezte magát — akkor az én egész életem egy csalódás, mert el van hibázva, mert ön hibázik belőle!

— Egy pillanatig! — mint egy szivettővé sóhaj, akart ez előtörni ajkain. — Egy pillanatig! Tehát álmódott? Itt térdelt ez a ember, ki őt feláldozta a körülményeknek, nem ő adott neki erre jogot balga szerelmében, daczára haragjának? Nem rezdültek fel újra mind azok az érzések, melyeket ő eddig visszazorított

magába. Most már szivére szoríthatta és kiálthatta: Még szeretlek, az egész csak látszat, csak maszk volt, hogy megmentsem magam magamtól, hogy megboszoljam magam rajtad, innen, származik az én hidegségem; az igazság az hogy soha nem felejtettelek el! Csókolj meg, hadd legyünk egyszer boldogok és hadd vigyük át ennek a tudatát életünk jövő holt pusztaságába! Nem jobb a boldogságból inni csak egy cseppet is, mint mindig lemondva kinlódni?!

Egy forró könnycsepp ragyogott a szép férfi szemében, Lia egy mozdulattal megrántotta a függöny selyem zsinórját, úgy, hogy a függöny szétnyílt és vastag fénysugár tört be a páholyba. Nem akart Hypolittal semmiféle közös titkot s nem tett egy lépést sem vissza a kezdetből.

— Nincs többé visszatérés, csak egyszer, haladunk előre, Hypolit gróf! — felelt halkán, határozott hangon. — Mind azt, a mit mondtok, szívembe zárom, de én most asszony vagyok, kinek nem szabad önt megértenie. Igazán sajnálom önt, de boldog vagyok hogy olyan lett az életem, mint a milyen. Ha azt hitte, hogy én szerettem, akkor az nagyon régen volt, a leányok sokszor csalódnak és boldog lehet, aki tévelyedésekből visszatérhet. Önnek nincs szüksége az én bocsánatomra, mert önhöz való vonzalmam csak a leány szeszélye volt, melyet az asszony hamar elfelejtett, ön csakugyan nem csalt meg engem, ezt a szemrehányást nem tehetem önnek és ha, a mint mondja, az ön szerelme irányomban még mindig a régi, akkor csak azt mondhatom: nyomja el a szereimét, mint az az önérvényes férfi kötelessége, mondjon le rólam, mert ismételve tapasztalni fogja, hogy én mindenkivel ugyanazon nyájassággal bánok, melyet ön hívősnek nevez, utazzék el, ha én értem jött. Miat Sigurd és Freya egyesíthették a mi neveinket, de másként nem! — És kényszeríteni akarta magát, hogy mosolyogjon.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A császár beteg.

Berlin, július 18. (Saját tud. táv.) A Daily News révén az a hír terjedt el, hogy az orosz császár veszedelmesen beteg. Az itteni hivatalos körökben a hír nem nyert megerősítést.

A csalódott szerelmes.

Budapest, jul. 18. (Saj. tud. táv.) Jászvásárban ma egy előkelő ur egy csinos hölgy kíséretében egy kocsiat rendelt. A mint a hölgy, a ki orfeuménekessé, a kocsist meglátta, nagyon meghökken, azonban meglepetését palástolva, nevetve beült a kocsiba, a hol a fiatalok fesztelentül élcelődtek. Egy fordulónál a kocsi leugrott és késsel neki támadt a fiataloknak, a kiket súlyosan megsebesített. A gyilkos kocsi ezután ott hagyta a kocsiját és a rendőrségen jelentkezett. A hölgy egy párisi grófnő, a kocsis pedig egy volt főhadnagy, a ki a nő után ment, kivel egész vagyonát elköltötte, s végre annyira jutott, hogy kocsisnak állott be. A merénylő elkeveredésében követte el gyilkos tettét.

A hír mindenütt óriási szenzációt keltett.

Új törvényjavaslat.

London, július 18. (Saj. tud. táv.) Az alsóház ülésén Macattney törvényjavaslatot nyújtott be, a mely szerint a tengerészkatona és a haditengerészet matrózai 12 évi szolgálat után tartalékba lépnek. A hajóépítés czimnél Goschen, az admirális első lordja védelmére kell a csökkenő alkalmazásának és azt mondja, hogy az Egyesült-Államok és Franciaország is alkalmazzák ezt a rendszert. Franciaország földközi tengeri és északi hajórajának minden

hajója ilyen kazánokkal van ellátva, sőt a régiebb hajókat is ilyen kazánokkal szerelik föl. Oroszország, Japán és más államok szintén átérték erre a rendszerre. Angliának nem szabad ezeket a dolgokat kicsinyelnie, sőt ellenkezőleg, figyelemmel kell kísérenie, hogy mit tesznek más nemzetek, a melyektől Anglia az idők folytán sokat tanult. Az admirális azt hiszi, hogy e kazánok kárát ki lehet javítani, de hogy a közönséget megnyugtassuk, beleegyeznek abba, hogy külön bizottság tanulmányozza ezt a kérdést.

A tüntető amerikaiak.

Páris, jul. 18. (Saját tud. távirata.) A világbajnok versenyben a díjakat a magyar és amerikai zenekarok nyerték el. Az amerikai zenekar a yanke-nótát huzta s a mikor megtudta, hogy a magyar is nyert, abbahagyta és a *Gotterhalté-t* játszotta. Az amerikaiak tüntetése nagy mebotránkozást keltett a jelen volt magyarokban.

Megégett kis leány.

Budapest, július 18. (Saját tud. távirata.) Hajniss egyetemi orvos-tanár 12 éves kis leánya égő spirituszt magára öntvén, nagyon megégett. A kis leány sikoltozására nyomban jött a segítség, azonban az égési sebek oly súlyosak voltak, hogy két nap múlva meghalt.

Merénylet egy konzul ellen.

London, július 18. (Saj. tud. táv.) Beyrából telegrafálják, hogy *Mac Mafel* angol konzul ellen merényletet követtek el. Egy elvetemedett ember törrel nyakon szurta, mely sebesülés halálos. A gyilkost elfogták.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 18.	
Oszták hitel	669.—
Magyar hitel	689.—
Allamvasut	663.—
Rimamurányi	510.—
Magyar jelzálog	428.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 18.	
Buza októberre	7.50
Buza júniusra	—
Új tengeri	5.82
Rozs okt.	6.66
Zab okt.	5.16
Káposzta, repace, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 18-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	96.50
Magyar koronajárdék	90.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentési kötvény 4%	90.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.30
Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	92.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás szegeci sorsjegyek kölcsön	138.50
Oszták járadék papirban	97.25
Oszták járadék ezüstben	97.—
Oszták járadék aranyban	96.25
Oszták korona járadék	96.75
Oszták államsorsjegyek	184.50
Oszták magyar bankrészevény	17.10
Magyar hitelbankrészevény	688.—
Oszták hitelintézet részevény	665.75
Párisi vista	96.50
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.80
Németbirodalmi márka	118.50
London vista	242.80
20 márkás arany	28.70

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad — Püspök-fürdő — Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad . . . . . ind.	—	730	950	—	†	—	435	—	858	†
Vásártér . . . . . >	545	722	946	*1133	105	235	427	638	850	1118
V.-Velence . . . . . >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135
Rontó † . . . . . >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150
Püspök-fürdő . . . . . >	621	759	1019	1208	138	319	504	713	934	1155
Félix-fürdő . . . . . érk.	635	817	1037	1220	151	332	521	727	951	1209

Félix-fürdő — Püspök-fürdő — Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Félix-fürdő . . . . . ind.	637	820	910	1042	*1221	152	335	524	731	849	953	1215
Püspök-fürdő . . . . . >	623	838	—	1100	1232	203	347	541	743	—	939	—
Rontó . . . . . >	642	842	916	1104	1256	207	351	545	748	856	1000	1220
V.-Velence . . . . . >	702	856	930	1117	1249	220	406	600	801	910	1014	1236
Vásártér . . . . . érk.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925	1029	1251
Nagyvárad . . . . . >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919	1023	†

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.
Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Élvezetes NEMES RÁKOK naponta

frissen halászsza.

Jótállás mellett élve érkezik portó- és vámmentesen 10 fontos postakosarakban.

80—100 Portió rák	csak 2 frt 10 kr
60—80 Oriási rák kövér ollókkal	2 „ 65 „
40—50 Soló rák, válogatva	3 „ 60 „
30—40 Különleges rák, ritka nagy faj	4 „ 20 „

Kiszolgálás gyors és szigorúan reális.

D. GOLDSTEIN
SZÁLLÍTÓ HÁZA

Podwoloczyska, (oroszló határ.)

880.—1900. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad vidéki kir. járásbíróságnak 1899. évi V. 825/3 sz. végzése folytán dr. Duma Florián ügyvéd által képviselt Andor János tasádfői lakos felperes részére Dunics Péter tasádfői lakos alperes ellen 140 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán, alperestől lefoglalt és 704 kor.-ra becsült ingóságokra a Nagyvárad vidéki kir. járásbíróság 1900. évi V. 619/7 sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, Tasádfő községben alperes lakásán leendő megtartására határidőül 1900. évi július hó 21-ik napjának délelőtti 9 órája kitézetik, a mikor a bíróság lefoglalt lovak,

üszök, szekér, rosta, sertések és 2 siffon a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívatom mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a meny nyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttéknél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölségére fognak utaltatni.

Kelt Nagyváradon, 1900. évi július hó 9 napján.

Bosnyák Gergely,
kir. bir. végrehajtó.

Ajánlati eladási hirdetés.

Alulírott, mint vb. Lux és Löwy cég csődtömeggondnoka, a csődválasztmány f. július 17-iki határozata folytán felhívom venni szándékozókat, hogy a csődtömeghez tartozott következő ingókra:

1. A csődleltár 97—134. tételszámai alatt felvett s a várad-velencei vasuti állomáson fekvő 7671 kor. 90 fill. beszerzési áru s 6269 kor. 40 fillér becsértékű faárakra.
2. A csődleltár 135—145. tételszámai alatt felvett s a fugyivásárhelyi vasuti állomáson fekvő fatelepen levő 2181 kor. beszerzési és 1834 kor. becsértékű faárakra.
3. A csődleltár 146—592. tételszámai alatt felvett s a nagyvárad nagypiacz-téri raktártelepen levő 18.578 kor. 88 fill. beszerzési áru s 15.675 kor. 40 fill. becsértékű faárakra.
4. A csődleltár 593—595. tételszámai alatt felvett s a nagyvárad sáncz-utcai fatelepen

levő 269 kor. beszerzési áru s 192 kor. becsértékű faárakra.

5. A csődleltár 1343. tételszáma alatt felvett s a Tötös községben levő 271 kor. 20 fill. beszerzési áru s 180 kor. 80 fill. becsértékű faárakra — végre:

6. A csődleltár 78—96. tételszámai alatt felvett s nagyvárad nagypiacz-téri fatelepen levő 414 kor. 80 fill. beszerzési áru s 184 kor. 70 fill. becsértékű butorokra, irodai felszerelésre

vételi ajánlataikat f. évi július hó 30-ának déli 12 órájáig dr. Rosenthal Mór ügyvéd, csődválasztmányi elnök urnál (Nagyvárad, Zöldfa-utca) adják be.

A zárt ajánlat egy koronás bélyeggel és a megajánlott vételi ár 10%-ával, mint bánatpénzzel látandó el. Ajánlat tevők ajánlataikat a jelen ajánlati hirdetésben 1—6-ig felsorolt áruk s felszerelésekre akár együttesen, akár az egyes tételszámok alatt felvett tárgyakra külön-külön is megtehetik.

A fentebb megjelölt határidőn túl, vagy bánatpénzzel el nem látott vagy kellően fel nem szerelt ajánlatok a csődválasztmány által figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlattevők ajánlata feltétlenül kötelezi, ellenben a csődválasztmány fenntartja magának a jogot az ajánlatokat elfogadni, avagy azok mellőzésével másnemű értékesítési módot alkalmazni.

Azon ajánlattevő, kit a választmány vevőnek tekint, köteles a megvett árukat ajánlatának elfogadásától számított 3 nap alatt a vételárnak alulírott tömeggondnok kezéhez leendő teljes lefizetése és a vételi illeték viselése (III. fokú bélyeg) mellett átvenni és elszállíttatni; ellenesetben azok a letett bánatpénz elvesztésén kívül a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverésen, a vevő kárára és veszélyére el fognak adni. Nem helyben lakó ajánlattevő köteles ajánlatában helyben lakó megbízottat megnevezni.

A csődleltár alulírott csődtömeggondnok irodájában (Nagyvárad, Apáca-utca 392/a. szám alatt) és a nagyvárad kir. tvszéknél, mint csődbíróságnál, az áruk pedig a fentebb részletezett pontokban megnevezett helyeken bármikor s bárki által — esetleg csődtömeggondnok közbenjöttével — megtekinthetők.

Nagyváradon, 1900. július hó 18-án.

Szokoly Tamás,
ügyvéd, csődtömeggondnok.

Legjobb üdítő és gyógyhatású
a vegytiszta anyagokból előállított

OXIGENVIZ.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,
Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.

— Telefon 335. —

„STEAROPTINUM“

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zuzódás égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásért kezességet vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratoriuma. A pénz beküldésével vagy utánvéttel megrendelhető a „Stearoptinum“ laboratoriumában:

Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88.